

Державний заклад
«Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Ректор О. Я. Чебикін
«21» 2020 р.

ПОЛОЖЕННЯ
щодо запобігання та протидії проявам булінгу (цикуванню)
в освітньому середовищі Університету Ушинського

Ухвалено на засіданні вченої ради
Університету Ушинського
від «21» травня 2020 р.,
протокол № 8

Уведено в дію наказом
від «21» травня 2020 р. № 118

Одеса - 2020

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Це положення регламентує організацію роботи щодо запобігання та протидії проявам булінгу (цькуванню) у Південноукраїнському національному педагогічному університеті імені К. Д. Ушинського (далі – університет), розроблено у відповідності до чинного законодавства України, зокрема, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про запобігання та протидію домашньому насильству», «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)» та відповідних нормативно-правових актів Міністерства освіти і науки України, Статуту та наказів університету.

1.2. Основною метою щодо протидії булінгу (цькуванню) є психологічне, фізичне, економічне забезпечення та підвищення ефективності освітнього процесу, формування негативного ставлення до булінгу, захист психологічного здоров'я і соціального благополуччя усіх його учасників: здобувачів освіти, педагогічних і науково-педагогічних працівників і співробітників.

1.3. Головними завданнями є:

- ознайомлення здобувачів освіти, отримувачів освітніх послуг, педагогічних та науково-педагогічних працівників, співробітників університету з поняттям булінгу, його видами та проявами;
- навчання учасників академічної спільноти конструктивним формам спілкування, поведінковим реакціям;
- зняття деструктивних елементів у поведінці, зокрема через творче вирішення конфліктних ситуацій;
- усвідомлення і прийняття відмінностей;
- розвиток адекватного рівня самооцінки й самоконтролю;
- формування навичок саморегуляції, внутрішніх афективних процесів та емоційної адекватності у контактах здобувачів освіти з навколишнім світом;
- підвищення рівня самосвідомості здобувачів освіти, отримувачів освітніх

послуг, співробітників університету; встановлення ними зв'язку із власним внутрішнім світом та один з одним;

- вміння вільно виражати почуття у процесі взаємодії та спілкування.

2. ФОРМИ ТА ОЗНАКИ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)

2.1. Визначено такі форми булінгу, як-от :

- психологічний булінг – насильство, пов'язане з дією на психіку, що завдає психологічного травмування шляхом словесних образ або погроз, переслідування, залякування, якими навмисно заподіюється емоційна невпевненість жертви;
- фізичний булінг – умисні поштовхи, удари, стусани, побої, нанесення інших тілесних ушкоджень, різного виду знущання, образливі жести або дії, пошкодження особистих речей та інші дії з майном (крадіжка, грабіж, ховання особистих речей жертви), фізичні приниження та інше;
- сексуальний булінг – підвид фізичного, означає дії сексуального характеру, важко розпізнається, жертва сексуального булінгу панічно боїться розповісти про це іншим особам, замикається у собі, категорично відмовляється надавати будь-яку інформацію, може вчиняти спробу суїциду;
- вербальний булінг – образливе ім'я, з яким постійно звертаються до жертви, обзвинення, поширення образливих чуток, словесне приниження, бойкот та ігнорування, залякування, використання агресивних жестів та інтонацій голосу для примушенння жертви до здійснення певних дій, систематичні кепкування з будь-якого приводу;
- кібербулінг – новітній спосіб знущання з використанням електронних засобів комунікації, який включає: приниження та цькування за допомогою мобільних телефонів, гаджетів, Інтернету.

2.2. Типові ознаки булінгу (цькування):

- систематичність (повторюваність) діяння;

- наявність сторін – кривдник (булер), потерпілий (жертва булінгу), спостерігачі (за наявності);
- дії або бездіяльність кривдника, наслідком яких є заподіяння психічної та/або фізичної шкоди, страх, приниження, тривога, підпорядкування потерпілого інтересам кривдника, та/або спричинення соціальної ізоляції потерпілого.

3. ОСНОВНІ НАПРЯМИ ПРОТИДІЇ БУЛІНГУ

3.1. Булінг (цькування), як одна з найбільш поширених проблем освітнього середовища, істотно збільшує ризик суїциду серед молоді; призводить до ескалації агресії і насильства в колективі, зниження успішності у навчанні, емоційних і невротичних проблем.

Профілактика булінгу (цькування) передбачає роботу за такими напрямами, як-от:

- ознайомлення педагогічних та науково-педагогічних працівників та співробітників університету з особливостями поширення масових негативних явищ серед здобувачів освіти з загальноприйнятими у світі поняттями «булінг», «цькування», «третирання» з огляду на розуміння проблеми насильства в освітньому середовищі (висвітлення матеріалів на засіданнях кафедр, кураторських годинах);
- просвітницька робота фахівців психологічної служби, студклубу, студради, кураторів академгруп серед молоді щодо попередження насильства з використанням основних форм роботи, а саме: лекцій, міні-лекцій, круглих столів, тематичних виховних годин, бесід, диспутів, кінолекторіїв, годин відкритих думок, усних журналів, організації конкурсів, фестивалів, акцій, надання консультацій, створення клубів із правових знань, гуртків, де всі учасники освітнього процесу можуть отримати допомогу практичного психолога, соціального педагога чи іншого фахівця, переглядів та обговорень відеосюжетів з формування стійкого переконання в учасників освітнього

процесу щодо неприпустимості булінгу (цькування) в міжособистісних стосунках з метою запобігання та протидії булінгу (цькуванню) в закладі освіти;

- проведення тренінгів в студентському середовищі, спрямованих на формування навичок толерантної та ненасильницької поведінки, спілкування та взаємодії, співробітництва та взаємоповаги, недискримінації всіх учасників освітнього процесу;
- пропагування правосвідомості і правової поведінки всіх учасників освітнього процесу; формування навичок здорового способу життя серед студентської молоді, відповідальності за своє життя, розвиток активності, самостійності, творчості; запровадження високої педагогічної культури, толерантного ставлення до дітей та батьків; створення умов для самореалізації особистості;
- формування у викладачів навичок ідентифікації насильства як у своїй поведінці, так і в поведінці інших учасників освітнього процесу з метою виокремлення існуючої проблеми;
- створення в університеті умов недопущення булінгу (цькування) та відповідного середовища з негативними соціально-педагогічними наслідками за допомогою органів студентського самоврядування.

3.2. Основні функції щодо протидії булінгу (цькування):

- діагностика – соціально-психологічне вивчення стану всіх учасників освітнього процесу, моніторинг соціальних процесів та психологічного розвитку окремих осіб, вивчення причин, що ускладнюють особистісний розвиток, навчання, професійну діяльність та взаємини в колективі;
- корекція -- здійснення психолого-педагогічних заходів з метою усунення відхилень у психічному та особистісному розвиткові і поведінці, подолання різних форм девіантної поведінки;
- реабілітація – надання соціальної та психолого-педагогічної допомоги

особам, які перебувають у складній життєвій ситуації;

- профілактика – своєчасне попередження відхилень у психічному та особистісному розвиткові, стосунках, запобігання конфліктним ситуаціям в освітньому процесі, попередження наркоманії, алкоголізму, суїцидів, расової і соціальної нетерпимості, випадків насильства (зокрема сексуального), аморального способу життя тощо;
- психологічна просвіта – підвищення психологічної культури всіх учасників освітнього процесу.

3.3. Використання потенціалу освітнього процесу дає змогу:

- розширити коло питань щодо булінгу (цькування) та його протидії у навчальних дисциплінах, що вивчаються в університеті та мають відношення до здоров'я, здорового способу життя, розвитку особистості, педагогічної та фізичної культури, планування та супроводу сім'ї тощо;
- в планах роботи кураторів академічних груп передбачити профілактичну роботу з питань попередження та протидії булінгу (цькуванню) в академічному середовищі;
- при підготовці курсових та кваліфікаційних (магістерських) робіт проводити соціально-психологічні дослідження серед учасників освітнього процесу закладу з метою вивчення проблем булінгу (цькування), насильства, жорстокого поводження, а також розробляти рекомендації для попередження фактів психологічного розладу, агресивності та жорстокості серед молоді.

4. ПОРЯДОК РЕАГУВАННЯ НА ВИЯВЛЕНІ АБО ВСТАНОВЛЕНІ ФАКТИ БУЛІНГУ (ЦЬКУВАННЯ)

4.1. Якщо учасник освітнього процесу став свідком булінгу, то він має повідомити ректора університету (у паперовому, електронному вигляді чи під час особистого прийому) незалежно від того, чи поскаржилась йому жертва булінгу (цькування) чи ні.

4.2. Ректор університету розглядає звернення та призначає комісію за фактом вчинення булінгу (цькування) для з'ясування усіх обставин події. До складу комісії можуть входити представники адміністрації університету, відповідальна особа за вжиття заходів щодо запобігання та протидії булінгу (цькуванню), психолог, соціальний педагог, батьки потерпілого і булера та інші зацікавлені особи.

4.3. Якщо комісія визнала наявність факту булінгу (цькування), а не одноразового конфлікту, то ректор університету зобов'язаний повідомити уповноважені підрозділи Національної поліції України та Службу у справах дітей у встановлений законодавством термін.

4.4. Якщо комісія не встановила факту булінгу (цькування), а потерпіла сторона при ознайомленні з висновками роботи комісії не згода з таким рішенням, то потерпілий може безпосередньо звернутись до уповноважених підрозділів Національної поліції України.

Відповідальна особа за вжиття
заходів щодо запобігання та
протидії булінгу (цькуванню)

I. M. Богданова

Проректор
з міжнародних зв'язків та
науково-педагогічної роботи комплексу

A. M. Ананьев

Погоджено:
Юрисконсульт

I. O. Сильченко